

Priloga: Dodatne opombe

Recenzentka: dr. Veronika Rot Gabrovec
Filozofska fakulteta, UL

Učbenik: **MESSAGES 2. New edition.** Učbenik za angleščino v 7. razredu osnovne šole.

Avtorja: Diana Goodey, Noel Goodey

Založba: Rokus Klett, d. o. o.

Datum izdaje: Ljubljana 2015

V pregledu sem imela slovensko izdajo učbenika *Messages 2*, pri delu sem se opirala na posodobljeni učni načrt za pouk angleščine v osnovni šoli, ki sta ga leta 2016 izdala Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo (v nadaljevanju UN 2016, gradivo je dostopno na spletni strani http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_anglescina.pdf), uporabila pa sem tudi *Skupni evropski jezikovni okvir* (SEJO, dostopen na <http://www.europass.si/files/userfiles/europass/SEJO%20komplet%20za%20splet.pdf>), nanj se sklicuje tudi UN 2016¹.

V recenziji bom učbenik najprej opisala z nekaj splošnimi podatki, ki jih bom navezala na omenjena dokumenta, veljavni učni načrt in SEJO; potem se bom ustavila ob vsebinah, na koncu pa omenila še gradiva, ki so v učbeniku označena kot 'Life and Culture' – ker gradiva ponujajo odgovor na vprašanje, ki sem ga sicer zastavila v recenziji *Messages 1*.

Splošno o učbeniku

Učbenik *Messages 2* pregledujem prvič (za *Messages 1* sem bila recenzentka že pri prvi potrditvi). V publikaciji takoj lahko opazim značilnosti, ki sem jih videla že v prvem delu učbeniške serije: tudi ta učbenik sodi v komplet, ki ga sestavljajo še delovni zvezek, priročnik za učitelje in zbirki dodatnih gradiv. Predstavlja drugi del sicer štiristopenjske serije *Messages*. Izdajam na obeh predloženih mi stopnjah sta skupni vizualna podoba publikacij, zračni sta in barviti, s pregledno ureditvijo besedil.

Po UN 2016 imajo učenci tudi v sedmem razredu osnovne šole 140 ur angleščine letno. Gradiva je v pričujočem učbeniku dovolj, obenem pa je učitelju dopuščeno, da z učenci lahko predela dodatne teme, ki učence zanimajo, jih morda pripravi na tekmovanje, z njimi prebere literarno besedilo itd.

Ker UN 2016 omenja *Skupni evropski jezikovni okvir*, naj se ob tem ustavim tudi jaz. Ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja je z UN predvidena raven znanja angleščine A1 oz. A2, ob koncu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja pa A2 oz. B1 (UN 2016: 24). V sedmem razredu učenci šele začene tretje triletje, torej lahko pričakujemo, da so na začetku leta približno na ravni A2, ob koncu šolskega leta pa (vsaj boljši učenci) morda že na A2+. A kolikor sem uspela natančno pregledati učbenik, avtorja nista nikjer zatrdila, da so vključena

¹ Ko v svoji recenziji pišem o predvideni ravni gradiv, ki so vključena v *Messages 2*, svoje mnenje opiram izključno na svoje poznavanje opisnikov v Skupnem evropskem jezikovnem okviru. Gradiv, torej ne sestavkov ne nalog, seveda nisem imela prilike strokovno umestiti na ravni, za tak podvig bi potrebovala bistveno več časa in pomoč strokovnjakov.

gradiva umerjena na določeno SEJO stopnjo. Molk, ki je kaže na vsaj navidezno manj ambiciozen pristop kot navedki pri marsikaterem drugem učbeniku (obljubljene ravni, ki jih bo uporabnik dosegel, so pogosto označene že na platnicah učbenikov) – obenem pa je pristop Diane in Noela Goodey bistveno bolj pošten. Človek se namreč ob omenjenih trditvah na platnicah pogosto sprašuje, kdaj in kako so avtorji oz. njihova založba umeščali gradiva in če je kje morda o procesu dostopna kakšna dokumentacija...

V tretjem obdobju osnovnošolskega izobraževanja pričakujemo, da učenci razvijajo in nadgrajujejo znanje, ki so ga prejeli v preteklih letih. Da naj bo zahtevnost uporabljenih gradiv večja, je razvidno tudi iz navedkov v UN 2016: pri avdio- in videoposnetkih so besedila 'jezikovno kompleksnejša, manj predvidljiva kot v drugem obdobju', okoliščine pa so lahko že 'polavtentične in avtentične'. Prebirajo lahko že 'kompleksnejša neumetnostna in umetnostna (književna)' besedila, tudi njihovi lastni sestavki so 'nekoliko kompleksnejša informativna, stvarna, domišljajska in vplivanjska pisna besedila'. In če se pričakuje, da bodo učenci v drugem triletju predvsem sposobni govorno posredovati bistvo preprostega angleškega besedila v maternem jeziku, naj bi v tretjem triletju v angleščini že zmogli govorno ali pisno posredovati bistvo preprostega besedila, izvirno pisanega v slovenščini (oz. v učenčevi materinščini).

Ali gradiva in naloge v *Messages 2* sledijo tem ciljem? Vsekakor niso zgolj preprosta in vsakdanja (npr. oglasi, letaki, jedilni listi, vsakdanji napisi in obvestila), kakršna običajno najdemo v učbenikih za nižje stopnje. Učenci sedaj lahko prebirajo tudi že nekoliko daljša besedila (npr. zgodbe v nadaljevanjih), v njih morajo najti zelene podatke, jih preurediti ali napisati na novo (npr. besedilo o Britaniji spremeniti v besedilo o Sloveniji). Odgovoriti morajo na vprašanja različnih taksonomskih stopenj (od golega prepoznavanja podatkov do enostavnega oblikovanja mnenja in samostojnega razmišljanja o temi).

Učbenik je sicer bogato opremljen s slikovnim gradivom, a kljub vizualni podpori marsikatera naloga verjetno sega vsaj na raven A2+. SEJO v razdelku o branju navaja, da na stopnji A2 učenec razume "kratka, enostavna in konkretna besedila o znanih temah, napisana v jeziku, v katerem prevladujejo pogosti vsakdanji izrazi ali izrazi, povezani z njegovim delom", torej taka, kjer je uporabljeno najpogostejše besedišče. Na stopnji B1 pa učenec zmore že zadovoljivo razumeti "prebrana nezapletena stvarna besedila o temah, povezanih z njegovim strokovnim področjem in interesi" (2011: 93).

Menim, da vsaj nekatera gradiva v učbeniku *Messages 2* že presegajo raven simplicističnih besedil z najpogostejšim besediščem, vzetim iz učenčevega vsakdana:

- Pri govornih nalogah najdemo npr. v učbeniku take, kjer se od učenca pričakuje, da izrazi svoje lastno mnenje in primerja različne življenjske sloge (druga lekcija), da razmišlja o prihodnosti in jo načrtuje (deveta lekcija) oz. razmišlja o ogroženih živalih (deseta lekcija). Prebira in komentira lahko sestavke o sreči in smoli, o povprečnih Američanih. Naj tu omenim še (tudi z UN predvidene) povezave z drugimi predmeti. Gradiva, ki so v seriji poimenovana *Curriculum studies*, v pričujočem učbeniku posegajo na področje naravoslovja (2), zgodovine, glasbe, geografije (in besedila so vsebinsko in leksikalno že na prvi pogled zahtevnejša kot v *Messages 1*).
- Tudi v *Messages 2* se med učnimi enotami plete zgodba v nadaljevanjih, pravzaprav celo dve: 'Wild Flowers' (v drugem in tretjem modulu) ter 'Swim' v četrtem in petem. Strukture v besedilu sicer niso prezahtevne in povedi so kratke, nabor leksike pa je vendarle zahtevnejši kot v *Messages 1*. Zgodbi sta manj razkosani: poglavja so daljša, pri nekaterih lekcijah je pridanih celo več poglavij.
- Če se ustavimo še pri posnetkih, namenjenih poslušanju, ki so očitno večinoma zelo jasni in razločni, ob tem pa pogledamo v SEJO, ugotovimo, da npr. lahko najdemo opisnik za 'razumevanje pogovora med domačimi govorniki' šele na ravni A2. Če gre za 'neposredno poslušanje med občinstvom' (torej za poslušanje govorov, predavanj itd), za *osnovnega uporabnika* (torej za *vstopno*, A1, in *vmesno*, A2, *raven*) opisnikov sploh ni. Zato razumemo, da učbeniku *Messages 2* niso dodani kompleksnejši, daljši, avtentični posnetki (kakršne bi sicer lahko že pričakovali na stopnji B).

2

Znanje, vsebine oz. teme

Gradiva v učbeniku so raznolika. Vključeni so konkretni podatki o različnih državah (npr. o hrani, prebivalcih, o znanih osebnostih, ...), komunikativne naloge vključujejo različne socialne veščine, ki so potrebne v vsakdanjem življenju, v vsaki učni enoti je razdelek posvečen učenju učenja in samoevalvaciji napredka. Tako UN (2016: 10 -1) kot tudi SEJO (2011: 33 - 34) omenjata *deklarativno znanje*, *proceduralno znanje* in pa *znati biti*: avtorja učbenika sta se s sodelavci očitno trudila, da bi učenje jezika tudi v teh pogledih bilo uravnoteženo.

Učbenik *Messages 2* pokriva širok nabor tem, ki so z UN predvidene za drugo in za tretje triletno (2016: 21 – 23), kar je povsem razumljivo: v sedmem razredu gre – kot že nekajkrat zapisano - za prehod med triletnima. Z učnim načrtom za angleščino v osnovni šoli (2016: 21) je predvideno, da so obravnavane teme v prvih letih učenja nabrane predvsem z dveh področij, osebnega in izobraževalnega. SEJO sicer navaja štiri osnovne domene, poleg obeh navedenih še javno in poklicno (2011: 69), slednji dve se po navodilih UN (vsaj delno, kolikor je pač mogoče in smiselno) pridružita proti koncu osnovne šole. V *Messages 2* se učenec še vedno pretežno giblje na področju osebnih vsebin in pa vsebin, ki jih verjetno tudi sicer srečuje v šoli pri drugih predmetih. Faraoni, klimatske spremembe in podobne teme učencem seveda niso tuje. In čeprav pri sedmošolcih težko govorimo npr. o 'poklicni domeni', že SEJO (ibid.) opozarja, da se področja prekrivajo in da npr. 'zasebna domena ni popolnoma ločena od drugih': šola, dom, svet, zgodovina in sedanost in prihodnost, ljudje, živali, fizično okolje. To je del učenčevega vsakdana, to je tisto, s čimer se spoznava v šoli, kar samostojno raziskuje s pomočjo spleta, o čemer se pogovarja s prijatelji, starši, učitelji.

Če že opisujem učbenik precej na splošno, naj se vendarle ustavim ob nekaj konkretnih drobnarijah:

- Najprej pohvala: med vajami za utrjevanje snovi so vključene tudi take s stavki z napakami, ki jih mora učenec odkriti in popraviti. Marsikomu tovrstne naloge niso všeč, saj učencu tako rekoč ponujajo natisnjene slabe/napačne zglede. V seriji *Messages* pa so našli relativno enostavno rešitev: napačni stavki so prečrtani. Tako je že na prvi pogled povsem očitno, da je s strukturo, vrstnim redom, izbiro leksike nekaj narobe.
- Na strani 34 najdemo devet znanih ljudi (če štejem posamezne člane skupine The Beatles, dvanajst) – Angleži, Američan, v Nemčiji rojeni znanstvenik judovskega rodu, Španec, Rus. Med njimi je Slovenka, Branka Jurca, kar me zelo veseli; manj razveseljivo pa je dejstvo, da sta med devetimi pomembneži le dve ženski (poleg naše pisateljice še Kleopatra)! No, nekaj strani kasneje najdemo sestavek o Jane Goodall in na uvodnih straneh modula je Tina Maze z zlatima medaljama z olimpijskih iger v Sočiju. (Športnice sicer kasneje v modulu ni najti – najbrž zato, ker drugi modul govori o preteklosti, v času, ko so pripravljali pričujoča gradiva, pa je bila Tina Maze še aktivna smučarka. In zato so jo kot 'nekaj lokalnega' pač lahko vključili le z vprašanjem '*What did Tina Maze win?*' ...)
- V bran avtorjem lahko sicer navedem, da so na str. 53 kot zgledi za pisanje 'biografije' nabrani Mandela, Robin Hood, J. K. Rowling in paraolimpijka Ellie Simmonds – dve ženski, dva moška torej. Res pa je tudi, da so med navedenimi štirimi zgledi kar trije Britanci (zgodbe o izobčencu iz Sherwooda so angleške); bi se morda našla kje še kakšna vplivna osebnost, ki ni z Otoka? V UN namreč na več mestih najdemo poudarke, da se tudi pri pouku tujega jezika učenec seznanja z EU in z globalno skupnostjo, ki ji pripada ... A ne bom iskala dlake v jajcu – kakršnakoli selekcija je pač selekcija; nekdo ostane na situ, drugega odplakne. Kakršnenkoli drugačen nabor bi lahko naletel na kritiko pri drugem recenzentu, to dobro vem. In v vsakem primeru se zavedam, da so avtorji pri izbiri gradiv krmarili med Scilo in Karibdo: na eni strani zahteva po osebnostih, ki so znane v učnem okolju uporabnika, na drugi iskanje

zanimivih ljudi, ki so pomembni globalno – in kot dodatna čer, nedvomno, želja po takih in drugačnih 'kvotah'... Plovba, ki jim je ne zavidam. Vseeno pa toplo priporočam učiteljem, da nekoliko popazijo na to, o kom vse govorijo v razredu in o kom pač ne – in po potrebi v učbeniku predlagani nabor sami razširijo. Možnosti zato jim učbenik nedvomno ponuja.

- In za konec pridajam še drobno opazko, ki bi jo pravzaprav lahko zapisala že v recenziji učbenika *Messages 1*, a jo omenjam šele tule, ker pač v sedmem razredu učenci vstopajo v zadnje triletnje osnovnošolskega izobraževanja in od njih lahko pričakujemo malce več. V razdelku *Wordlist*, kjer je nabrano besedišče, ki naj bi ga osvojili do konca leta, so v uokvirjeni legendi navedene le okrajšave besednih vrst (*adj, adv, n, v*). Zakaj ni v legendi izpisan tudi neokrajšan angleški izraz? Saj to ne pomeni, da bi morali učenci sedmega razreda poznati že celotno terminologijo, ki se uporablja v angleščini – razlaga kratice pa bi vseeno ne bila odveč. Torej, namesto '*adj = pridevnik*' bi lahko v legendi bilo zapisano '*adj (adjective) = pridevnik*'. (In z dodanim, neobveznim podatkom bi se tudi elegantno izognili morebitnim vprašanjem, čemu so tam neke kratice, ki z navedenimi slovenskimi izrazi navidezno nimajo nobene povezave, npr. *n = samostalnik* itd.) Sicer pa je zanimivo, da v legendi navedene okrajšave v samem seznamu najdemo le redko; očitno so uporabljene le tam, kjer bi zaradi oblik lahko prišlo do zadrege (npr., *floating in understanding* sta označena kot *adj*, *sleep* pa kot *n*)

(Med)kulturalna kompetenca in (med)kulturalna zavest

V svoji recenziji učbenika *Messages 1* sem se spraševala, če bo – pač glede na pozornost, ki je v prvem izmed štirih učbenikov pripadla Združenemu kraljestvu - v naslednjem učbeniku poudarek na Združenih državah Amerike ali Kanadi. Po pregledu *Messages 2* sem dobila odgovor. Čeprav seveda ne morem trditi, da je prav vsa publikacija 'obarvana ameriško' (po tem tudi ni nobene potrebe), pa so t. i. *Extra readings – Life and Culture* tokrat dejansko večinoma posvečeni ameriškemu življenju in kulturi. Učenec spozna New York, prepotuje celino po Pan-American Highway, spozna se s prvotnimi prebivalci Amerike; en izmed sestavkov je pismo iz Kanade, drugi predstavi hrano, ki je priljubljena v ZDA. Celo sestavek z dovolj splošnim naslovom 'Making movies' govori o Hollywoodu; enako v Ameriko gleda tudi sestavek o košarkarski zvezdi, saj govori o igralcu ekipe Chicago Bulls. (Preostala dva sestavka govorita o Sloveniji: prvi spregovori o najdbi najstarejše piščali v jami Divje Babe, v drugem pa se potepamo po Sloveniji.)

Vedeti je seveda treba, da se (med)kulturalna kompetenca in (med)kulturalna zavest razvijata pri pouku (tujega jezika) nasploh – ko se učimo opazovati in opisovati svet z očmi drugega/govorca tujega jezika, ko se pozdravljamo in opravičujemo, ko beremo literarna besedila in se pogovarjamo o vrednotah in še marsikje drugje. V učbenikih so običajno kot jasno označeni 'razdelki o kulturi' seveda vključeni sestavki o jasno vidnih segmentih, torej o naravnih lepotah določene dežele, o hrani in umetnosti. Učbenikov *Messages 3* in *4* žal ne poznam, upam pa, da serija tudi pri njiju nadaljuje potovanje, ki se zdi načrtano v prvih dveh učbenikih, in da v tretjem in četrtem delu doseže tudi pogosto zapostavljeno južno poloblo.

Učbenik *Messages 2. New edition* predlagam v ponovno potrditev.

Ljubljana, 7. januar 2017

